

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Org.nr. 975 615 308
Bank 7058.05.99611
leder@nofoa.no
www.nofoa.no

Til
Oslo kommune
Kulturetaten

Deres ref.nr.: 200901155-22 Jørgenvåg

Vårt ref.nr.

Oslo, 23. mars 2009

Uttalelse vedrørende skulptur- og kulturminnepark Ekeberg

Ekebergskrånningen er en av Oslos få gjenværende rester av natur i bykjernen, og som ikke er nedbygget eller dandert og frisert til parkpreg. Det at en by på Oslos størrelse kan tilby slike kvaliteter i sentrumsnære områder må ses på som svært verdifullt, i en tid hvor naturopplevelser og biologisk mangfold står høyt på agendaen.

Christian Ringnes' forslag om å opprette en skulpturpark og gondolbane i dette området vil medføre endringer i de naturgitte forhold. Hvor store disse endringene vil bli, og hva det vil medføre for Ekebergskrånningens naturverdier avhenger helt av hva man vil oppnå med området.

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus (NOF OA) mener at naturområder slik som dette har en svært høy verdi for byen, både i dag og i fremtiden. En bør legge stor vekt på å ikke miste biologisk mangfold selv i bymiljøer. Planskissen til Ekeberg skulptur- og kulturminnepark har noe svevende og til dels konfliktfylte målsetninger. Vi ser urovekkende faremomenter i landskapsarkitektenes parktenking, fjernt fra vårt ønske om å bevare områdets naturkvaliteter.

I NRKs «Ut i naturen», 15. desember 2009, benyttet Christian Ringnes anledningen til å formidle sine tanker rundt prosjektet. I programmet vandret man med tursekk og niste, og snakket om at flere burde få oppleve ekte natur i selve Oslo. I planskissen ser vi dog langt mer parktenking enn hva som ble formidlet av Ringnes på TV.

Planskissen inneholder også en reguleringsplan med konsekvensutredning. Selve konsekvensutredningen er ikke utfyllende og komplett. Det er ikke foretatt grundige naturkartlegginger, og området er ikke kartlagt med hensyn til ornitologiske verdier. Det står også i notatet fra BioFokus, at ved en mer konkretisering av planen vil det være *«behov nærmere kartlegginger/vurderinger av naturfaglige kvaliteter og fremmede planter»*. I notatet nevnes skogdue, men arter som dvergspett (sårbar) og bøksanger (nær truet) er også registrert i planområdet, for å ta noen eksempler.

Vi kan heller ikke se at konsekvensutredningen tar hensyn til hva som vil skje med naturen i byggeperioden. Byggeprosessen er lang, det antydes i planskissen at utplassering av skulpturer vil ta minst 15 år.

Planskissen, og særlig Bjørbekk & Lindheims (B&L) forslag, inklusive skjøtselsplan, viser til langt mer parktenking enn hva vi kan se skal være formålet med Ekebergskrånningen. Her ser vi til dels gammeldags tenking, som ikke står i samsvar med reguleringsplanens kartmaterieell. Der vises det til «naturområder» og en «biologisk mangfoldzone». Under punkt 7.4 i planskissen står det at *«det søkes å bevare verdifulle naturtyper og biologisk mangfold»*.

Dette rimer svært dårlig med forslagene om å gjøre om naturlige stier til brede, belyste ferdselsårer. Belysningen begrunnes med at det skal være «trygt». Fra natur- og friluftshold medfører dette en kraftig svekkelse av naturopplevelsen, og den som ønsker å gå langs en naturlig sti en vårkveld, for å oppleve kvelden senke seg og høre kveldsfuglene holde konsert, blir effektivt frarøvet denne muligheten, der man

står på den brede, preparerte og belyste stien. Det hjelper lite at belysningen er «dempet». Det var ikke noe slikt som Ringnes ga inntrykk av å ønske med Ekebergskråningen. Man går ikke med sekk og niste for å sette seg under en gatelykt! Unaturlig brede, preparerte stier med belysning, hører ikke hjemme i det som i planen benevnes som naturområder. I forslaget fra B&L, side 112, står det:

«Området skal tilbyde en poetisk visuel opplevelse for den der vælger at gå en tur i området efter mørkets frembrud. Belysningen skal være tilpasset områdets enestående natur og kulturhistoriske værdier og fremhæve udvalgte dele af det karakteristiske landskab og kunstelementer således at en unik mørkeidentitet skabes».

Det kan muligens stemme i en bypark, men i et naturområde blir dette ren svada. Enestående natur er enestående nettopp ved å være seg selv, med minst mulig menneskelig påvirkning. En får verken naturopplevelse eller -forståelse ved de tiltakene som foreslås. Området blir enda mer naturfjernt ved forslaget om å fremheve kulturminnene med gobo-belysning. Det kan passe i en monter på et museum, eller midt inne i en bypark. Men slike tiltak hører overhodet ikke hjemme i et naturområde!

Vi ser også en stor trussel mot biologisk mangfold i den gammeldagse holdningen om å fjerne gamle trær, busker og kratt. Selv i «Ut i naturen» ble det snakket om gjengroing som en uting – en får inntrykk av at naturens egen reetablering skulle være «feil». NOF OA har full forståelse for at man ønsker å opprettholde kulturlandskapet, som da må holdes åpent ved slått eller beiting (ikke gressklipping!). Vi har også full forståelse for at kulturminner ikke vokser igjen, og holdes åpne. Men for å opprettholde biologisk mangfold over det hele, må en være klar over verdien av naturen slik den er. Det inkluderer også gamle trær, døde trær, busker og kratt. Disse biotopene er svært viktige! Et eksempel er illustrert på side 43 i B&Ls forslag. Et dødt tre mot horisonten er effektivt retusjert for å vise til hva de mener med «rydding» i naturen. Trær slik som dette er svært verdifulle for mange insekter og fuglearter. I B&Ls forslag til skjøtelsesplan, side 133, står det under flere av punktene at «*døde og dårlige trær fjernes*».

Døde trær er et av Ekebergskråningens store biologiske ressurser, og man må være svært forsiktig med å fjerne disse, da de huser mange insektarter og er svært viktige for alle spetter i området, inkludert den sårbare dvergspetten. Hva B&L mener med «dårlige» trær fremgår ikke, men det er nærliggende å tro at dette er fra naturhold verdifulle trær. Det topper seg under punkt 11 i B&Ls forslag til skjøtelsesplan: «*Døde og dårlige trær som er synlig fra veier og stier fjernes det øvrige kan ligge*». Med brede stier og belysning skal de besøkende ikke bare fratas muligheten til å oppleve en naturlig kveldsstemming i Ekebergskråningen, man skal i tillegg skjermes for forståelsen at natur er både liv og død, og at døde trær og busker fyller en svært viktig funksjon i naturens kretsløp. La døde trær ligge kun der hvor de ikke kan ses? Hvorfor må de ikke ses? Mener B&L at naturen er stygg? Sett heller opp informasjonstavler ved noen av de døde trærne, og fortell om det svært spennende livet som foregår her, og hvordan det innvirker på alt annet i naturen rundt.

Vi er også bekymret over at naturen ikke skal få lov til å være seg selv. I ovennevnte forslag til skjøtelsesplan står det under punkt 4, blandningsskog: «Innslaget av gran begrenses til maksimum 5 %». Hvorfor skal man motarbeide naturen og de gitte forhold? I Asplan Viaks landskapsanalyse, del 2, side 42, står det at granens rotstruktur ødelegger kulturminner, mens furuas dyptgående røtter er å foretrekke. Men man planter ikke trær som potteplanter. Gran og furu vokser ikke ut fra samme forutsetninger og jordsmonn. (Det står for øvrig at «*gran blir bare 150 år gammel*», noe som ikke er korrekt – gran kan bli flere hundre, opp til fem hundre år.) Gamle graner og furuer er attraktive for flere fuglearter. Hvis ett enkelt grantre står i fare for å ødelegge et kulturminne har NOF OA selvsagt ingen innvendninger mot at det da fjernes.

NOF OA er bekymret for at, vi vil nesten si naturfiendtlige, holdninger skal få råde på Ekebergskråningen. Området har en rik og unik natur, og dette bør en ta vare på. Fra ornitologisk hold er «døde og dårlige» trær svært verdifulle. Det samme gjelder busker og kratt, som ikke må ses på som et slags ugrass, men en viktig biotop for flere arter spurvefugler. Landskapsarkitektens lek over tegnebordet passer ikke inn i naturområder. En bør ikke gå inn for løsninger som medfører millioner av kroner på anleggsarbeid, og hvor det hele tiden må legges opp til vedlikehold fordi naturen skal «danderes» til noe annet enn hva den er.

NOF OA mener ikke at skulpturer i seg selv vil være en trussel mot fuglelivet, og en gondolbane vil antagelig i liten grad virke forstyrrende. De store truslene mot områdets naturlige biomangfold ligger dels i faren for «parkifisering», med fjerning av mye og til dels død vegetasjon, og dels i hvor mye menneskelig aktivitet området kan tåle. Gondolen vil bringe mange mennesker inn i området på kort tid, med størst aktivitet om våren og sommeren, altså i hekketiden hvor menneskelig forstyrrelse bør være

minimal. Det er også avhengig av hvilken type menneskelig aktivitet man ønsker å trekke til området. Ved å opprettholde mest mulig opprinnelig natur, og foreta minst mulig inngrep, vil man i større grad tiltrekke friluftsmennesker, mens det er fare for at flere av de nå foreslåtte tiltakene vil skremme vekk friluftsfolket og tiltrekke andre interessegrupper enn de som går med tursekk og niste. Vi kan ikke se at konsekvensutredningen har tatt hensyn til dette. NOF OA er også bekymret for at et omfattende byggearbeid vil virke negativt på fuglelivet.

NOF OA krever med dette at det gjennomføres en grundig kartlegging av fuglelivet i Ekebergskrånningen. Konsekvensanalysen er ikke god nok for å vurdere områdets biologiske mangfoldverdi. Det er overhodet ikke tilstrekkelig å hevde at «*Ekebergområdetets viktigste naturområder vurderes å være sikret gjennom opprettelsen av Ekebergskrånningen naturreservat*». Skulpturparker kan anlegges på mange steder. En bør tenke seg om mange ganger, før en velger å parkifisere de siste naturrestene på Ekeberg.

Mvh

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Håkan Billing', written in a cursive style.

Håkan Billing
leder